

2. Фізіократична доктрина розвитку бухгалтерського обліку: колективна монографія / [В.М. Жук, Б.В. Мельничук, С.М. Остапчук та ін.]; За ред. В.М. Жука. К. : Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2015. 234 с.
3. Остапчук С. М. Фізіократичні засади бухгалтерського обліку використання земель сільськогосподарського призначення. *Вісник ЖДТУ. Сер.: Економічні науки*. 2014. № 4(70). С. 23-30.
4. Метелія В.М. Становлення аграрного сегменту бухгалтерської професії. *Облік і фінанси*. 2013. № 1(59). С. 33-39.
5. Шевчук В.О. Проблеми управління рівноважним довгостроковим розвитком економіки на засадах фізичної економії. *Облік і фінанси*. 2016. № 4(74). С. 145-152.
6. Жук В.М., Мельничук Б.В., Бездушна Ю.С. Проблеми реформування державної статистики України. *Облік і фінанси*. 2016. № 4(74). С. 25-33.
7. Metelytsia V. M. Report on sustainable development and investments in the agricultural sector of Ukraine (an illustration for grain and industrial crop production): a practical guide / ed. by T.V. Gagalyuk. Odesa: Publishing house «Helvetica», 2024. 194 p.

МІЖНАРОДНА ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ЗВІТУВАННЯ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сторожук Т.М., кандидат економічних наук, доцент,
Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2260-1301>

Міжнародна та національна практика звітування передбачає складання звіту про рух грошових коштів, як однієї з обов'язкових форм фінансової звітності загального призначення. Важливість та необхідність інформації про грошові потоки суб'єкта господарювання, який представляє інтерес, важко оцінити. Внутрішні та зовнішні користувачі зацікавлені в інформації як суб'єкт господарювання генерує і використовує найбільш ліквідні активи - грошові кошти та їх еквіваленти. Інформація про грошові потоки, разом з іншою інформацією повного комплексу фінансових звітів «допомагає користувачам фінансової звітності спрогнозувати майбутні грошові потоки суб'єкта господарювання і, зокрема, їхній час та певність», а також «демонструє результати того, як управлінський персонал суб'єктів господарювання розпоряджається ввіреними йому ресурсами» [1].

Інформація про грошові кошти потрібна усім суб'єктам господарювання, незважаючи якою різною є їх діяльність. Суб'єктам господарювання потрібні грошові кошти з однакової причини – для здійснення діяльності. «Економічні рішення, що їх приймають користувачі, вимагають оцінки спроможності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також їх часу та визначеності» [2].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] звіт про рух грошових коштів – це звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Отже, звіт про рух грошових коштів містить інформацію про наявність грошових коштів на початок та кінець звітного періоду та грошові потоки суб'єкта господарювання за звітний період. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2], який встановлює вимоги до подання та розкриття інформації про рух грошових коштів відповідно до МСФЗ, визначає грошові кошти як готівку в касі і депозити до запитання. В національних стандартах грошові кошти трактуються як готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [3]. В поняття «грошові кошти» крім, власне, грошових коштів включаються і їх еквіваленти, тобто короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які можуть бути вільно конвертовані у відому суму коштів і мають незначний ризик щодо зміни вартості. Разом з тим у звіті про рух грошових коштів не відображаються: зміни у складі грошових коштів та їхніх еквівалентів, різні негрошові операції та внутрішні зміни (переміщення) у складі грошових коштів.

Звіт про рух грошових коштів є доповненням до балансу та звіту про фінансові результати, оскільки відображає причини зміни суми грошових коштів на кінець звітного періоду порівняно з початком року та розкриває статті звіту про фінансові результати з позиції руху грошових коштів упродовж звітного періоду (року) в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [4, с.191].

МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2] не визначає формат звіту про рух грошових коштів і перелік статей за кожним видом діяльності, але містить конкретні вимоги та пояснення щодо: грошових потоків на нетто-основі; грошових потоків в іноземній валюті; відсотків і дивідендів; податків на прибуток; інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства; зміни часток участі в капіталі дочірніх підприємств та інших господарських одиниць; компонентів грошових коштів та їх еквівалентів; розкриття іншої інформації щодо грошових потоків.

В національній практиці форми і зміст звіту про рух грошових коштів затверджуються на загальнодержавному рівні. На теперішній час в Україні використовується декілька форм звіту:

Звіт про рух грошових коштів ф.3 та ф. 3-н, який складають великі і середні підприємства відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зокрема, додаток 1 [3];

Звіт про рух грошових коштів ф.3-дс, який подають суб'єкти державного сектору відповідно до НП(С)БО ДС 101 «Подання фінансової звітності» [5], форму подано в додатку 3 до НП(С)БО ДС 101;

Консолідований звіт про рух грошових коштів ф. 3-к та 3-кн, який складається материнським підприємством групи відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] та НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [6], форму представлено в додатку 2 до НП(С)БО 1;

Консолідований звіт про рух грошових коштів ф. 3-кас передбачений для суб'єктів бухгалтерського обліку в державному секторі, які подають консолідовану фінансову звітність відповідно до НП(С)БО ДС 102 «Консолідована фінансова звітність» [7], де в додатку 3 подано форму звіту.

Отже, зміст та склад статей форм звіту про рух грошових коштів та порядок їх розкриття в Україні визначаються відповідними національними стандартами та Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 [8] – в підприємницькій діяльності і Порядком заповнення форм фінансової звітності – в державному секторі [9].

Згідно з міжнародними та національними стандартами інформація про рух грошових коштів у результаті операційної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності може бути подана із використанням прямого або непрямого методу. Прямий метод передбачає послідовне подання надходжень та видатків грошових коштів.

Непрямий метод передбачає послідовне коригування показників прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування, наведеного в Звіті про фінансові результати на зміни у складі запасів; операційної дебіторської та кредиторської заборгованості; негрошових операцій; доходів і витрат, пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Зміни у складі грошових коштів та їхніх еквівалентів є наслідком управління грошовими коштами підприємства. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2] заохочує до застосування прямого методу. Як

свідчить практика, підприємства віддають перевагу більш простому прямому методу, який надає корисну інформацію для оцінювання майбутнього руху грошових коштів. До застосування певного методу у різних країнах підходять по різному, у деяких є навіть обов'язковість застосування, наприклад, прямого – в Австралії, непрямого – в Іспанії.

Країни Європейського союзу для підготовки звіту про рух грошових коштів керуються Директивою 2013/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність і відповідні звіти окремих видів компаній [10], яка передбачає складання річної фінансової звітності загального призначення усіма суб'єктами господарювання (в т.ч. і мікропідприємствами) та їх групами, які складають консолідовану фінансову звітність.

Відповідність форми, формату та змісту розкриття інформації про рух грошових коштів нормам європейського законодавства та міжнародним стандартам є актуальним питанням сучасності. Впровадження європейської практики та підходів до фінансового звітування в Україні дозволить наблизити європейську інтеграцію вітчизняного бізнесу і сприяти вступу України до ЄС та значно підвищить інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств.

Література.

1. МСБО 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 02.02.2025).

2. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-07_ukr_2016.pdf (дата звернення: 06.02.2025).

3. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів від 7 лютого 2013 року № 73. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 07.02.2025).

4. Сторожук Т.М., Дружинська Н.С. Звітність підприємства: навчальний посібник; Державний податковий університет. Ірпінь, 2024. 660 с.

5. НП(С)БО ДС 101 «Подання фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів від 28 грудня 2009 року № 1541. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення: 08.02.2025).

6. НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України 27.06.2013 № 628. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 08.02.2025).

7. НП(С)БО ДС 102 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України 24.12.2010 № 1629. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-11#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

8. Методичні рекомендації щодо заповнення фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. Верховна Рада України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 12.02.2025).

9. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі: наказ Міністерства фінансів України 28.02.2017 № 307 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 29.11.2017 № 976). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17#Text> (дата звернення: 12.02.2025).

10. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance. Document 32013L0034. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034> (date of application: February 13, 2025).

СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТАРОПАКУВАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Луців А.Я., аспірант*,

Державний торговельно-економічний
університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-0207-9194>

Управлінський облік витрат на виробництво таропакувальних матеріалів є ключовим компонентом оперативного та стратегічного управління підприємством. Він виступає не лише інструментом контролю за витратами, а й стає важливим активом, здатним забезпечити адаптацію підприємства до швидкозмінних умов ринку та підтримувати його сталий розвиток. У сучасних умовах зростаючої конкуренції та технологічних змін управлінський облік перетворюється на багатофункціональну систему, яка охоплює аналіз витрат, прогнозування, оптимізацію ресурсів, підвищення якості продукції та інтеграцію новітніх технологій.

* Науковий керівник – Мошківська О.А., д.е.н., професор